

Sött och gott. Många Marthor möts i kretsar kring mat. En ny krets för riktigt unga kvinnor ska starta inom kort.

Kanel, kardemumma och kakao

Dofterna söker sig ut i mörkret på Stora Robertsgatan och kommer från kanel, kardemumma, kokos, kakao, apelsinskal, socker, sirap och saffran. Det är dofter av jul och uppstår när elva praliner samlas för att röra till sött och gott till jul.

Pralinerna är en av de fyrtio kretsarna inom Helsingfors Marthaförening som firade 110-årsjubileum i år. Och stället där de samlas den tredje tisdagen varje månad är Kokvrån som ligger på Stora Robertsgatan. Kokvrån är i praktiken ett stort kök, välförsett med kastruller och pannor, ugnar och spisar, arbetsbord och så förstås ett matbord där det mesta av den tillredda maten ska avnjutas.

"Vi träffas oftast kring mat och inte sällan blir det tre rätters menyer med mängder av mat. Det handlar inte bara om att tillreda mat, minst lika

viktigt är umgänget. Alla är inte gamla bekanta och det är inte fråga om en sluten krets. Pralinerna välkomnar nya medlemmar", säger Pia.

När Pralinerna träffas en tisdagskväll lagom inför jul står det härliga till när Pia, **Fia, Maija, Alice, Olga, Tessa, Maria** och några till ska knåda, kavla och koka. Någon har tagit med ett knippe recept och så delar man på uppgifterna, det ska bli marknadskakor, chokladgodis, knäck, pepparkakor och pepparnötter.

"Vet någon var marknadskakor är", undrar någon men ingen har svaret.

"Vi bakar så får vi smaka".

Det blir snabbt hett kring kastrullerna och i närheten av ugnen. Kinderna blossar när de sista plåtarna med pepparkakor ska gräddas medan chokladgodiset och knäcken kyls ner i kylskåpet. Surmjöklslimporna ser smått konstiga ut men doftar gott. Pepparkakorna ska dekoreras med kristyr och resultatet påminner om pepparkakor som dekorerats på dagis.

"Men det smakar jul och gott".

Många av Marthaföreningens kretsar ägnar sig uttryckligen åt mat.

"Matlagning är viktigt men många har också annat program. Haga-sessorna är en helt ny krets och där träffas småbarnsmammor i trettiårsåldern för att prata sådant som är aktuellt i vardagen

gen med små barn. Pinglorna är en ännu yngre krets med medlemmar som är kring 25 år, säger verksamhetsledare **Anita Paulig** och fortsätter: "Och så är vi i gång med att starta ytterligare en krets för unga kvinnor. Målgruppen är kvinnor som är plus-minus 20 år. Den som är intresserad ska ta kontakt med kansliet på tfn 09 694 3902.

Handarbete, teaterbesök, trädgårdsskötsel är andra typiska Marthaprogram men så finns kretsar med tydlig fokus som Businessmarthorna med syfte att stöda kvinnan i yrkeslivet och hemmet samt Wellnessmarthorna som möts kring föredrag om hälsa och livsstil, motion och recept som är skonsamma för midjan.

På förteckningen över de fyrtio kretsarna finns en hel del som startat på 2000-talet och imponerande är att kretsarna Tölö-Munksnäs från 1899 och Fredriksberg från 1907 fortfarande är aktiva och i full gång.

Helsingfors Marthaförening har drygt 750 medlemmar. Nästan alla är kvinnor men det finns kretsar som Traktörerna som är så kallade mixed med några manliga medlemmar.

"Man kan beskriva Marthorna som ett livskraftigt svenskspråkigt nätverk för kvinnor i alla åldrar. Män är välkomna och det skulle vara roligt om någon ville starta en manlig krets", säger Anita Paulig.

Foten Leif Weckström

Snällare har ingen varit. Det försäkrar Felix för julgubben som har en bråd kväll på julaftonen.

Nu är det jul igen

Doftande julgranar, tindrade jul-ljus och julbord som dignar av jul-mat. Jultomten eller julgubben och så alla julklappar till nära och kära.

Julen är en speciell högtid och förvänt-ningarna är ofta stora. Helst ska man njuta av förberedelserna men för många blir dagarna före julaftonen stressiga. Och så finns alla de som är ensamma och inte har tillgång till den gemenskap som julen gärna ska symbolisera.

Men man kan träffa folk och känna på julstämning på jultorgen, Tomasmarkna-den i Esplanadparken pågår fram till den 22 december och är öppen alla dagar. Ny-komlingar som julmarknader hittar man på Narinken i Kampen och så förvandlas också Centralgatan till en julmarknad.

Högtidlig julstämning utan kommer-siell anknytning kan man njuta av i kyr-korna där den traditionella allsången De vackraste julsångerna drar fullt hus. De tre svenska församlingarna bjuder på skö-na julsånger enligt följande:

- **Johannes församling:** Den 19 decem-ber kl. 18 i Gamla kyrkan, 22 december kl 18 i S:t Jacobs kyrka och 26 decem-ber kl. 18 i Berghälls kyrka.

- **Matteus församling:** Den 15 decem-ber kl. 19 i Degerö kyrka, 16 december kl. 19 i Kvarnbäckens kyrka, 19 decem-ber kl. 18 i Matteuskyrkan och 20 de-cember kl. 19 i Nordsjö kyrka.

- **Petrus församling:** Den 12 december kl 16 i Munknäs kyrka och den 19 de-cember kl. 16 i Kottby kyrka.

- Traditionell julsång med Akademiska sångföreningen och Lyran, 17 december kl. 18.00 respektive 20.30 i Johannes-kyrkan.

- En alldeles annan typ av julmusik ljuder i Tempelplatsens kyrka den 4 ja-nuari 2011 kl 19 då jazzsångerskan **Ma-riah Hortans** och gitarristen **Mathias Sandberg** uppträder med Juljazz.

Och som julklappar kan man välja etiska sådana. Bland annat Röda korset, Unicef, Amnesty, Interpedia, Kyrkans ut-landshjälp, Rädda Barnen, Finlands flyk-tinghjälp, Finlands scouter och Världsnaturfonden WWF har alternativa julklap-par som samtidigt stöder behjärtansvär-da ändamål.

Svenska dagvården under nytt tak

Samma daghem, samma adress, samma ”dagistanter” och sam-ma vardagsrulljangs. Det gäller när en administrativ omställ-ning genomförs inom den svenska dagvården i stan.

”Det är ingenting dramatiskt som sker utan det handlar om en reform som ska leda till större möjligheter att koordinera och att skapa förutsättningar för ännu bätt-re samarbete och verksamhet”, säger pro-jektkoordinator **Camilla Zakowski** och tillägger att omställningen också resul-terar i att man har tydligare grepp om helheten. Man ska också uppnå synergi-effekter rörande lokaliteterna men det är fråga om senare projekt.

Det som nu sker är att den svenska barndagvården, som hittills har adminis-trerats av socialverket, blir i årsskiftet en del av utbildningsverkets verksamhet. Linjen för svensk utbildning vid utbild-

Foto Lef Weckström

ningsverket har hand om de svenska lågstadierna, högstadierna och gymnasierna. Och från 1.1.2011 har linjen alltså även hand om den svenska dagisverksamheten.

I Helsingfors finns 32 svenska daghem och 12 svenska grupp-familjedaghem. Och så köper staden svenska dagvårdstjänster av 12 privata daghem. Det finns dessutom yt-terligare fyra privata daghem i stan. 350 anställda på daghemmen övergår i utbild-ningsverkets tjänst.

”Omställningen innebär inga fysiska ändringar. Daghemmen fortsätter där de nu verkar, på samma plats, med samma män-niskor och samma rutiner. Och vi tar inte ef-ter Sverige där man genomförde en liknan-de reform men ändrade då på hela begrep-pet barndagvård så att man nu bara talar om förskola oavsett hur gammalt barnet är. Vi gör det alltså inte”, försäkrar Zakowski.

I korthet

Gratis film om Helsingfors

Helsingfors stadsmuseum bjuder dagligen på gra-tis filmföreläsningar på Kino Engel. Det mesta går på finska, och det finns en hel del stumfilm, men onsdagen den 15 december visas film med svensk text eller svenskt ljud om stadsdelen Skatudden, om arkitekten **Alvar Aalto** och om stadsfullmäkti-ge som började sammanträda 1876. Samma dag visas dessutom tre filmer om de ryska kejsarna **Alexander I**, **Nikolaj I** och **Alexander II**. Kino Engel finns på Sofiegatan 4.

Fina foton från sjuttioalet

Asfalt och solrosor heter den nya fotoutställning-en i Villa Hagasund. Där man i början av året visa-de **Signe Branders** skildring av det tidiga 1900-ta-lets Helsingfors har **Simo** och **Eeva Rista** doku-menterat vardagen på 1970-talet. Trots att det handlar om en stad och en tid som fanns för bara fyrtio år sedan har mycket förändrats och det gäl-ler allt från miljöer och människor till bilar och kläder. En sevärd utställning som pågår till 27 fe-bruari 2011. Gratis inträde. Villa Hagasund ligger vid Mannerheimvägen 13.

Tweens för flickor i åk 5–6

Tweens är gruppen ska starta efter jullovet på ungdomsgården Sandels i Tölö. Tweens är avsett flickor som vill ha roligt och syssla och pyssla i en liten grupp. Vi utgår från gruppens önskemål och det kan handla om att göra egna skönhetspro-dukter, dans, väggklättring, mode, skönhet, vän-ner och pojkvänner. Meningen är att träffas på onsdagar kl. 15–16.30 med start i januari. Sandels bjuder på mellanmål och som ledare fungerar **De-nice Lönnroth**. Anmälan på tfn 09 310 89126.

Teater Sirius ger Beckett

Samuel Becketts tragikomiska klassiker från 1949 I väntan på Godot kommer upp på repertoarer-na med jämna mellanrum och nu är det Teater Si-rius som sätter upp pjäsen i regi av **Niklas Gound-stroem**. Sirius är en av grupperna som spelar på Universum på Styrmansgatan föreställningarna ges mellan den 6 december och 31 januari.

Form och design på Arbis

Vårterminen på Arbis kommer i gång den 10 januari och utöver alla kurser, som antingen fortsätter från hösten eller är nya, står bland annat samtalet Vad är design på programmet. Det är glasformgivaren **Camilla Moberg** som samtarar med galleristen **Ka-tarina Siltavuori** och det sker den 12 januari. Kurs-utbudet finns i programhäftet för 2010–2011 och i en särskild bilaga som utkommer på årets sista dag.

Registratorskontor vid en adress

Registratorskontoren sammanslås till en enda en-het, med två filialer vid socialverket respektive anskaffningscentralen, från början av 2011. Hel-singfors stads registratorskontor ska verka i stads-huset och är öppet må–fr kl. 8.15–16. Man även utom tjänstetid kan man lämna in handlingar på stadshuset på vardagar kl. 9–19 och lö–sö kl. 10–16. Adressen är Norra esplanaden 11–13, e-post på helsinki.kirjaamo@hel.fi. Tidigare har var-je ämbetsverk haft ett eget registratorskontor.

Barnböcker som yrke och arbete

Bokprat och läslust, böcker och berättelser, verser och sagor. Susanne Ahlroths vardag är full av böcker och mest slukar hon böcker för barn och unga. Men så är hon också svensk barnbibliotekarie och avdelningschef på Richardsgatans bibliotek.

Susanne Ahlroth har arbetat med böcker för barn och unga i femton år.

”Jag var länge den enda svenska men i dag är vi två. Annika Sandelin är min kollega. Vi arbetar båda på Richardsgatan. Biblioteket har den största svenska utlåningen, det är trivsamt och det ligger så centralt att det är enkelt att nå oberoende av varifrån man kommer”, säger Ahlroth.

”En annan fördel med att arbeta på samma plats är att vi har grepp om helheten, kan planera tillsammans, dela på uppgifterna och koordinera”.

Till Ahlroths kanske mest synliga och uppskattade verksamhet hör Bokprat som redan har pågått i tio år.

”Jag pratar helt enkelt om böcker. Det främsta målet är att väcka läslusten och den finaste responsen kommer när jag ser hur ivriga barnen är att få låna boken som jag har berättat om. Jag riktar Bokprat främst till elever i årskurserna 5–8 och de kommer vanligen till Richardsgatan. På samma gång har de tillfälle att

lära sig om biblioteksrutiner och skaffa bibbakort”.

Spänning och fantasy

Mest är elever i den åldern intresserade av spänning.

”Men roliga böcker är alltid uppskattade och Harry Potter resulterade i stort intresse för fantasy på samma sätt som Twilight-serien har satt fart på efterfrågan på böcker om vampyrer, änglar och andra mytologiska varelser”.

Foto Leif Weckström

Skattkammare. Barnbibliotekarie Susanne Ahlroth vill väcka läslust bland barn och unga.

Enligt Ahlroth är det inte så stor skillnad på läsvanor mellan flickor och pojkar.

”Däremot kan inställningen till och intresset för att läsa variera väldigt mellan klasserna. Mycket beror på lärarnas inställning. Läsning är något som smittar av sig”.

Ahlroth packar också temakassar som går till de svenska daghemmen.

”Det är inte alldeles enkelt att komma med ett helt daghem till biblioteket så böckerna besöker dagis i stället. Dag-

hemmen håller temadagar och vi packar låneböcker om det aktuella temat i en kass. Det kan vara allt från trafik och natur till känslor och årets fester”, säger hon och fortsätter:

”I en finsk vardag behöver både lärare och dagvårdspersonal stöd för språket. Och vad är böcker annat än språk. Vi har också ordnat föräldrakvällar på biblioteket för att berätta om läsningens betydelse”.

Tips till julhelgen

Ahlroth läser mängder av barn- och ungdomsböcker å yrkets vägnar.

”Men på jullovet och sommarsemestern öppnar jag inte en enda bok för barn eller unga. Då slukar jag vuxenböcker. Nu läser jag mest litteratur från och om andra länder och världar, som Afrika, Asien och Japan. Om sådant som inte finns i min verklighet”.

Och så ger hon några tips på bra läsning under julhelgen.

”Både unga och vuxna kan med fördel läsa den prisbelönade australiska författaren **Sonya Hartnetts** Torsdagsbarn. Som högläsning för de mindre är **Ulf Starks** Diktatorn bra och för de unga rekommenderar jag till exempel **Johanna Tydells** Ursäkt att man vill bli lite älskad. Och jag tror att vuxna njuter av mexikanska författaren **Davis Toscanas** Den sista läsaren.

Afrika tar plats på Arbis

Afrika ligger i luften. Och Afrika tar plats på Arbis som inleder våren med en storsatsning på kontinenten. Afrikadagen är späckad med program om och kring Afrika.

Afrikadagen den 28 januari fyller så gott som hela huset med allt från utställningar och föreläsningar till vin, mat och trummor, dans och sång.

”Afrika är en kontinent med en miljard människor och de flesta av dem är unga och urbana. Var sjätte människa är

i dag afrikan. Det är en världsdel där det händer väldigt mycket just nu. Afrikansk litteratur, musik, film, teater, dans och bildkonst bjuder på nya spännande upplevelser och på Arbis är strävan att bjuda på litet smakprov på Afrika”, säger **Alexandra Ramsay** som är planeringsansvarig lärare i samhällsämnena på Arbis.

Programmet på Afrikadagen är digt. Det hålls flera utställningar, med bland andra **Stefan Bremers** foton från Afrika, och så kan man höra en föreläs-

ning om vinodling i Sydafrika, inklusive vinprovning.

På menyn i kaféet står etiopisk mat och kvällsfesten i festsalen innehåller flera intervjuer och samtal med människor med anknytning till Afrika. Dels får man träffa finländare som verkar i Afrika, dels afrikaner som bor i Finland. Som socker på botten blir det afrikanska rytmer med Afrika-finländska orkestern Faso Kan som uppträder med dans och musik och slutligen bjuder upp publiken till dans.

Men redan innan den egentliga Afrikadagen, den 11 januari har man tillfälle att höra **Annika Luther** berätta om **Wangari Maathai** och andra käringar mot strömmen, en föreläsning som handlar om trädplanteringsrörelsen. Den 19 januari berättar **Stina Berger Eirola** om färgsprakande och livsbejakande afrikanska textilier och den 20 januari talar **Abdirahman Ali** och **Muddle Lilius** om somalisk litteratur och muntliga traditioner.

- www.hel2.fi/arbisp

Foto Leif Weckström

Villa Svea. Ursprungligen byggd i Terijoki men flyttad till Åggelby 1899. Här har bland andra bergsrådet Vilhelm Wahlforss bott. I dag är villan kulturmärkt men obebodd.

Ta en promenad i Åggelby

Stadsdelen Åggelby var i tiden en riktig villastad och i själva verket en självständig kommun tills området annekterades med Helsingfors 1946. Den självständiga kommunen Åggelby existerade mellan 1921 och 1945, före det hörde området till dåvarande Helsinges socken som senare blev Vanda.

I Åggelby bodde folk i stora vackra trävillor och något av den egenartade villamiljön finns fortfarande kvar trots att en hel del har rivits under årens lopp.

De villor som står kvar snuddar vid en svunnen värld och är värda att se. För att underlätta en promenad genom det gam-

la, och nya, Åggelby finns en promenadsguide med både karta och korta beskrivningar över villorna och deras historia. Samtidigt får man sig till livs historier om människorna som bodde i Åggelby, bland annat det berömda konstnärskollektivet.

Guiden går att ladda ner på adressen <http://kaupinginosat.net/oulunkyla/kau-punkipolku>. Och den finns alltså också på svenska.

Och namnet Åggelby då? Namnforskningen har inte hittat en entydig förklaring till benämningen men klart är att området nämns i handlingar från 1500-talet, bland annat förekommer Ogleby redan 1543.